

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการการคุ้มครองสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกัน

การทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

จากการศึกษาบัญญัติกฎหมายในการป้องกันการทารุณสัตว์ที่เกิดขึ้นและปรากฏเรื่อยมาในประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยด้วย จะเห็นได้ว่าแนวความคิดพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมายและสาระสำคัญของบทบัญญัติกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ในประเทศไทย และต่างประเทศนั้นย่อมมีวิวัฒนาการและมีความแตกต่างกันออกไปในรายละเอียดตามบริบทของสังคมนั้นๆ ที่จะทำให้ค่าความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวมาน้อยเพียงใด ซึ่งในบทนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาการการคุ้มครองสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในประเด็นต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมเป็นสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป

4.1 วิเคราะห์ปัญหาประเภทของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

เนื่องจากประเทศไทยมีบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องของการป้องกันการทารุณสัตว์ปรากฏอยู่ในมาตรา 381 และมาตรา 382 ของประมวลกฎหมายอาญาและในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในขณะที่หลายๆ ประเทศก็ได้มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวปรากฏอยู่ในกฎหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบัญญัติในกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของต่างประเทศและของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้กฎหมายต่างประเทศผู้เขียนจะได้ยกขึ้นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เคนาดา ออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย การวิเคราะห์กฎหมายของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศผู้เขียนทำการวิเคราะห์ตามหัวข้อดังนี้

กฎหมายของแต่ละประเทศจะมีการให้ความหมายหรือคำนิยามของคำว่า “สัตว์” ไว้แตกต่างกันไป ทั้งนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1) กลุ่มที่มีการบัญญัติให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า “สัตว์” ในกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของสหรัฐอเมริกาเกือบทุกมลรัฐ เช่น มลรัฐโคโลราโด มลรัฐฟลอริดา

รวมทั้งกฎหมายในเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย ที่มีการกำหนดความหมายของสัตว์จะได้รับความคุ้มครองไว้ด้วยกันทั้งสิ้น ประเภทของสัตว์ที่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับนั้นอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ กลุ่มที่ให้คำนิยาม “สัตว์” ไว้อย่างกว้าง โดยกฎหมายได้ให้ความหมายของสัตว์ว่าหมายความรวมถึงบรรดาสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือสัตว์ทั้งหลายยกเว้นมนุษย์ ซึ่งการให้ความหมายที่กว้างเช่นนี้จึงดูเหมือนว่าจะได้รวมสัตว์ทุกประเภททุกชนิดไม่ว่าเป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์ทำงาน หรือแม้กระทั่งไส้เดือนในสนามหญ้าในอันที่จะได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์กลุ่มที่ให้คำนิยาม “สัตว์” โดยจำกัดอยู่ในสัตว์บางกลุ่มบางประเภทหรือเป็นกลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่สัตว์หรือสิ่งมีชีวิตที่มีกระดูกสันหลัง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน หรือสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ (ในกฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย ยังกำหนดให้สัตว์หมายความรวมถึงแมลงด้วย) การให้ความหมายเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการให้ความระมัดระวังในการให้คำนิยามแก่สัตว์ที่จะถูกคุ้มครองของผู้บัญญัติกฎหมายโดยไม่ได้หมายความรวมเอาสิ่งมีชีวิตทุกชนิดบนโลกมาคุ้มครองภายใต้กฎหมายดังกล่าว และกลุ่มที่ให้คำนิยาม “สัตว์” โดยกฎหมายจำกัดความหมายของสัตว์ไว้บางประเภทบางชนิดเป็นการเฉพาะเจาะจง

2) กลุ่มที่ไม่มีการบัญญัติให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า “สัตว์” ไว้ในกฎหมายกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ในบางมลรัฐของสหรัฐอเมริกา เช่น มลรัฐอลาบามา และประเทศไทยนั้น มิได้มีการกำหนดให้ความหมายหรือคำนิยามของสัตว์ซึ่งได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้ บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยในมาตรา 381 และมาตรา 382 ประมวลกฎหมายอาญานั้น ได้บัญญัติไว้แต่เพียงว่า “ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์...” และ “ผู้ใดใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือ...”

จึงอาจสรุปเบื้องต้นได้ว่า กฎหมายต่างประเทศส่วนใหญ่ต่างมีการกำหนดในเรื่องความหมายของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง โดยอาจมีการให้ความหมายกว้างหรือแคบแตกต่างกันออกไป ในขณะที่ประเทศไทยไม่ปรากฏว่ามีการให้คำนิยามหรือความหมายของสัตว์ที่จะได้รับความคุ้มครองไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายแต่ประการใด

การที่กฎหมายของประเทศไทยใช้เพียงคำว่า “สัตว์” โดยมีได้กำหนดความหมายหรือคำนิยามไว้นั้น จึงเท่ากับว่า สัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายอาจหมายความรวมถึงสัตว์ทุกชนิดในโลก หรืออาจหมายความถึงเฉพาะแต่สัตว์บางชนิดบางประเภท โดยขึ้นอยู่กับการศึกษาของแต่ละบุคคล ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่หาบรรทัดฐานซึ่งจะนำมาใช้กำหนดขอบเขตความหมายของสัตว์นั้นอาจเกิดขึ้นได้จากแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาซึ่งได้วางหลักของการตีความในเรื่องดังกล่าวไว้

ผู้เขียนมองว่าจึงทำให้การตีความกรณีของสัตว์ว่าสัตว์ชนิดหรือประเภทใดบ้างที่จะได้รับความคุ้มครอง ภายใต้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของไทยยังคงเป็นประเด็นปัญหาทางกฎหมายต่อไป

จึงกล่าวสรุปได้ว่า การที่บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยไม่มีการกำหนดประเภทของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดการตีความประเภทของสัตว์อย่างกว้างขวางต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยไม่มีหลักเกณฑ์กลางใด เช่น แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา มาใช้เป็นแนวทางในการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศที่ส่วนใหญ่ต่างมีการกำหนดประเภทของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ด้วยกันทั้งสิ้น

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถึงการกำหนดประเภทของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย จากการศึกษาพบว่าในพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้มีการให้คำนิยามคำว่า “สัตว์” ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยให้หมายถึงสัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดงหรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิใช่เจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 3) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดประเภทของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองไว้เช่นนี้ จะสามารถให้ความคุ้มครองได้ครอบคลุมทั้งบรรดาสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งน้ำครึ่งบก สัตว์น้ำ (ที่ไม่ใช่จำพวกแมลง กุ้ง ปู หรือสัตว์ชั้นต่ำอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้เปิดทางไว้ที่กำหนดไว้ว่าสามารถเปิดช่องให้ความคุ้มครองแก่สัตว์ประเภทอื่นๆ ได้มากขึ้นอาจเห็นว่าสมควรได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายดังกล่าวต่อไปในอนาคต

ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การที่กฎหมายได้มีการกำหนดความหมายของสัตว์ไว้ เพื่อไม่ให้เป็นการเปิดช่องให้มีการตีความตามอำเภอใจ โดยไม่มีขอบเขตหรือหลักเกณฑ์ใดๆ เนื่องจากหากบทบัญญัติกฎหมายไม่ได้ให้คำนิยามหรือกำหนดประเภทของสัตว์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแล้ว ก็จะเป็นการเพิ่มภาระในการตัดสินใจถึงการกระทำต่อสัตว์ที่ถูกเขียนไว้ในกฎหมาย

สำหรับประเภทของสัตว์ที่กฎหมายควรให้ความคุ้มครองนั้นจะครอบคลุมถึงสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทั้งหมดทุกชนิดยกเว้นมนุษย์ หรือครอบคลุมเพียงสัตว์บางกลุ่มบางประเภท ผู้เขียนมีความเห็นว่า ข้อดีที่กฎหมายใช้คำกว้างๆ โดยให้ครอบคลุมถึงสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกประเภทยกเว้นมนุษย์ คือ สามารถรวมกระทำผิดที่เป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ได้ครอบคลุมได้ทั้งหมดทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ชนิดหรือประเภทใด ส่วนข้อเสียของการกำหนดไว้อย่างกว้าง คือ ทำให้เกิดการถกเถียงกรณีซึ่งทำร้ายหรือทำอันตรายแก่สัตว์ขนาดเล็ก เช่น พวกแมลง หรือไส้เดือน ที่ผู้กระทำอาจ

ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้เช่นเดียวกับกรณีทำร้ายหรือทำอันตรายสัตว์ขนาดใหญ่ซึ่งอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่คาแกลงใจหรือข้อสงสัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือในสังคมได้ว่าการกระทำนั้นถึงขนาดที่ควรได้รับโทษทางอาญาจริงหรือไม่ อาจทำให้เกิดความยุ่งยากในบางประการกับกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ที่กำหนดความหมายของสัตว์ไว้อย่างกว้างขวาง คือ เมื่อสัตว์ได้ถูกให้ความหมายถึงสัตว์ทั้งหมด จึงครอบคลุมสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังและสัตว์ชั้นต่ำด้วย ซึ่งเท่ากับว่ากฎหมายจะต้องเข้าไปดูแลในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไม่เป็นสาระของอาชญากรรมประเภททารุณสัตว์โดยเท่าเทียมกัน เช่น การเผาแมวกับการตีแมลงวัน ซึ่งในบางกรณีทำให้กฎหมายนั้นอาจจะอยู่ในสภาพที่เป็นสิ่งสุดท้ายที่สังคมจะยอมรับว่าเป็นการกระทำความคิด อันมีผลต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายได้ เช่น การทำลายแมลงที่มารบกวน การใช้ไส้เดือนเป็นเหยื่อการจับผีเสื้อมาสะสม หรืออื่นๆ

ดังนั้น ในความเห็นของผู้เขียนจึงเห็นว่า ไม่ควรกำหนดประเภทของสัตว์ในลักษณะที่กว้างซึ่งครอบคลุมถึงสัตว์ทุกชนิดทุกประเภทที่ไม่ใช่มนุษย์ ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงสัตว์ไม่ว่าชนิดหรือประเภทใดล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกได้โดยธรรมชาติของมัน ซึ่งมนุษย์เราในฐานะเป็นผู้เจริญแล้วควรให้ค่าความสำคัญแก่สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นอย่างเท่าเทียมกัน รวมไปถึงให้ความเคารพต่อสัตว์ทั้งหลายในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตบนโลกเช่นเดียวกับมนุษย์ แต่ในแง่ทางกฎหมายแล้วเห็นว่า จำเป็นต้องชั่งน้ำหนักระหว่างการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมและความเป็นไปได้ในการบังคับใช้กฎหมาย กับการให้ความคุ้มครองแก่สัตว์เป็นสำคัญ

ประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าควรจะกำหนดประเภทของสัตว์ให้ครอบคลุมในระดับใดหรือแค่ไหน ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดประเภทของสัตว์โดยกำหนดให้เป็นสัตว์บางชนิดหรือบางสายพันธุ์ลงไป เช่น ครอบคลุมแต่เฉพาะสุนัขหรือแมว หรือสัตว์เลี้ยงเท่านั้น จะทำให้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ไม่สามารถรวมการกระทำผิดที่เป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ประเภทหรือชนิดอื่นที่ถูกกระทำในลักษณะเดียวกันได้ และเท่ากับว่าสังคมมุ่งให้ความสำคัญต่อสัตว์ประเภทที่ระบุไว้เท่านั้น ในขณะที่สัตว์ประเภทอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะหรือสภาพร่างกายที่ใกล้เคียงและมีความรู้สึกเช่นเดียวกับสัตว์ที่ถูกคุ้มครองกลับถูกละเลยมองข้าม นอกจากนี้ กฎหมายเมื่อได้ถูกบัญญัติขึ้นมาบังคับใช้สมควรที่จะสามารถให้ความคุ้มครองแก่สัตว์ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองและป้องกันสัตว์จากการถูกทำทารุณอย่างแท้จริง การบัญญัติกฎหมายโดยคุ้มครองสัตว์เพียงบางชนิดจึงดูเป็นการไม่เหมาะสมและไม่เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลใดๆ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วยหากต้องมีการกำหนดประเภทของสัตว์ที่จะได้รับความคุ้มครองแก่เฉพาะสัตว์ชนิดหรือประเภทใดประเภทหนึ่ง

สำหรับกลุ่มของสัตว์ที่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายของต่างประเทศที่ให้ความคุ้มครองส่วนใหญ่จะได้แก่ กลุ่มสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตที่มีกระดูกสันหลังที่ไม่ใช่มนุษย์ กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

ที่ไม่ใช่มนุษย์ และในกฎหมายบางฉบับได้กำหนดให้รวมนก สัตว์เลื้อยคลาน หรือสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เช่น กฎหมายของมลรัฐออริโชน่า มลรัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา สำหรับเหตุผลสำคัญที่กฎหมายส่วนใหญ่กำหนดให้กลุ่มของสัตว์เหล่านี้ได้รับความคุ้มครองก็เนื่องมาจากว่าสัตว์ที่มีความสามารถในการรับรู้และแสดงความเจ็บปวดและ/หรือทรมานให้เห็นได้นั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่ามาตรการทางกฎหมายนั้นถือเป็นเพียงมาตรการหนึ่งที่จะเข้ามาควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม และให้ความคุ้มครองแก่สัตว์เท่านั้น ฉะนั้น นอกเหนือจากสัตว์ซึ่งมิได้รับคุ้มครองภายใต้กฎหมาย ยังมีมาตรการอื่นที่อาจนำมาใช้แทนได้ โดยเฉพาะมาตรการทางสังคมที่ควรสนับสนุนและรณรงค์ส่งเสริมให้ความรู้ ปลุกฝังให้เด็กและคนในสังคมรักและมีเมตตาไม่รังแกสัตว์

4.2 วิเคราะห์ปัญหาการกระทำที่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ที่มีความผิด

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของการกระทำซึ่งถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ (The Acts of Cruelty to Animals) ที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษของต่างประเทศนั้นมีความเหมือนและแตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่กฎหมายจะกำหนดลักษณะของการกระทำไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การทุบ การตี การทำให้สัตว์พิการ และกฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายสหรัฐอเมริกา ในมลรัฐโคโลราโด มลรัฐฟลอริดา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดค่านิยมของการทารุณกรรมสัตว์หรือคำอื่นๆ เช่น คำว่า “ทารุณ” “ทรมาน” ไว้เพิ่มเติมเพื่อขยายความหรือทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นอีกด้วย

จากการศึกษาการกระทำที่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ภายใต้กฎหมายได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1) การปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความโหดร้ายทารุณ (Cruel mistreatment of animals) พบว่ากฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์โดยส่วนใหญ่จะกำหนดห้ามการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายสัตว์ที่มีผลทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น โดยรวมการละเว้นการกระทำด้วยกฎหมายในประเทศต่างๆ จะใช้คำว่าทารุณ การทำให้พิการ การทุบอย่างทารุณ การตีอย่างทารุณ หรือคำอื่นๆ ทำนองเดียวกันนอกเหนือจากนี้ พบว่าในกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย และสหรัฐอเมริกาในบางมลรัฐนอกจากกฎหมายจะกำหนดห้ามการกระทำในลักษณะต่างๆ อันเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายสัตว์ที่มีผลทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นแล้ว กฎหมายยังได้มีการกำหนดลักษณะของการกระทำที่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ไปถึงการกระทำที่ทำให้สัตว์เกิดความกลัว โกรธ หรือวิตกกังวลด้วย อันถือเป็นการทารุณกรรมทางจิตใจหรืออารมณ์ต่อสัตว์โดยตรง (Psychological Abuse or Emotion Abuse)

2) การละเลยเพิกเฉยไม่ดูแลเอาใจใส่ที่สำคัญ (Significant acts of neglect) จากการศึกษาพบว่ากฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ในสหรัฐอเมริกา เครื่องรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย บัญญัติให้การเพิกเฉยหรือละเลย (Neglect) ที่สำคัญต่อสัตว์อันเป็นเหตุให้ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นหรือไม่มีเหตุอันสมควรนั้นเป็นการกระทำในลักษณะหนึ่งทีถือว่าเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ซึ่งมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา

สำหรับลักษณะของการกระทำอันเป็นการเพิกเฉยที่สำคัญต่อสัตว์ (Neglect) พบว่าอาจเป็นการกระทำหรือการละเว้นการกระทำก็ได้ (Every act or Omission) ทั้งนี้ การเพิกเฉยที่กฎหมายส่วนใหญ่กำหนดนั้นจะมีอยู่ 2 ลักษณะสำคัญๆ ด้วยกัน ได้แก่

(1) การกีดกันสัตว์ไม่ให้สิ่งที่จำเป็นในการบำรุงเลี้ยงดู (Necessary Sustenance) เช่น การไม่พาไปรักษาทางการแพทย์ หรือการขัดขวางไม่ให้สัตว์ได้รับการรักษาทางการแพทย์ การไม่จัดการคุ้มครองป้องกันสัตว์โดยปล่อยให้อยู่ในสภาพอากาศที่ร้อนหรือหนาวจัดเกิดไป หรือรวมไปถึงการกักขังสัตว์ให้อยู่ในกรงที่เล็กเกินไปหรือในสภาพที่ทำให้สัตว์ต้องได้รับความเจ็บปวด เป็นต้น และ

(2) การไม่จัดเตรียมอาหาร หรือน้ำ หรือที่พักที่เหมาะสมแก่สัตว์ (Fails to provide it With Proper Food, Drink or Shelter)

3) การฆ่าอย่างไม่มีเหตุอันสมควร (Unjustified Killing) จากการศึกษาพบว่า กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ปัจจุบันเกือบทั้งหมดได้มีการกำหนดให้การฆ่าสัตว์โดยจงใจมุ่งร้าย และไม่มีเหตุอันควรเป็นการกระทำลักษณะหนึ่งซึ่งถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์อันมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา ลักษณะของการฆ่าที่จะมีความผิดตามกฎหมายได้จะต้องประกอบไปด้วยการทำให้สัตว์ถึงแก่ความตายไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆอย่างไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่จำเป็น

สำหรับในกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย นอกจากกฎหมายจะกำหนดให้การฆ่าสัตว์โดยไม่มีเหตุอันควรเป็นการกระทำที่มีความผิดแล้ว ยังพบว่ากฎหมายนั้นได้กำหนดให้การเตรียมการฆ่าสัตว์ที่จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นไม่ว่าการเตรียมการฆ่านั้นจะเพื่อการบริโภคหรือไม่ก็ตามถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์อีกลักษณะหนึ่งด้วย

จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ไม่ว่าสหรัฐอเมริกา เครื่องรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย นอกเหนือจากการกำหนดให้การกระทำที่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา หรือที่เรียกว่า “ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์” (Animal Cruelty Offences) แล้ว กฎหมายยังได้การบัญญัติหรือกำหนดฐาน

ความผิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทรมานโดยไม่จำเป็นขึ้นมาบังคับใช้ควบคู่กันกับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์อีกด้วย ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

(1) ความผิดในการละทิ้งสัตว์ (Abandonment) พบว่าความผิดในลักษณะของการละทิ้งสัตว์ในที่นี้กฎหมายมุ่งเน้นไปที่เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้ที่รับผิดชอบดูแลเลี้ยงดูสัตว์เป็นเท่ากับว่าบุคคลทั่วไปไม่อาจจะมีความผิดในกรณีนี้ได้ และสำหรับพฤติกรรมที่กฎหมายถือว่าเป็นการละทิ้งนั้น ได้แก่ การปล่อยให้สัตว์ตาย ปล่อยให้สัตว์พิการ หรือทอดทิ้งสัตว์เลี้ยงของคน โดยการกระทำดังกล่าวนั้นถูกจำกัดว่าเจ้าของจะต้องมีเจตนา โดยตั้งใจ หรือมีลักษณะโหดร้ายในการละทิ้งนั้น

(2) ความผิดในการต่อสู้สัตว์ (Animal Fighting) พบได้ในกฎหมายของทั้ง 4 ประเทศ โดยกฎหมายไม่จำกัดเฉพาะว่าเป็นการต่อสู้ระหว่างสัตว์แต่เพียงอย่างเดียวที่จะถือเป็นความผิด กฎหมายยังได้รวมไปถึงการใช้สัตว์ต่อสู้กับคนด้วย และนอกจากนี้ พบว่าได้มีการกระทำให้การกระทำใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้สัตว์ไม่ว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิด หรือจัดการใดๆ หรือการให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนในการจัดการต่อสู้สัตว์ รวมทั้งการอนุญาตให้ใช้สถานที่ในการจัดการต่อสู้สัตว์ต่างมีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย

(3) ความผิดในการเก็บสะสมสัตว์เป็นจำนวนมากเกินควร (Animal Hoarding) มีแต่เฉพาะสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่กฎหมายในบางมลรัฐ เช่น มลรัฐอิลลินอยส์ ได้มีการกำหนดลักษณะของการที่บุคคลเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงเป็นจำนวนมากเกินสมควร อันมีผลให้สัตว์ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย อดอยาก หิวโหย เจ็บป่วย เป็นโรคและ/หรือตายในที่สุด เป็นความผิดประเภทหนึ่ง

(4) ความผิดในการล่วงละเมิดทางเพศกับสัตว์ (Animal Sexual Assault) จากการศึกษาพบว่า มีแต่สหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่กฎหมายในบางมลรัฐ เช่น มลรัฐออริกอน มลรัฐโคโลราโด ได้มีการกำหนดลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศกับสัตว์เป็นความผิดประเภทหนึ่งภายใต้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของมลรัฐ

สำหรับกฎหมายของประเทศไทยนั้น พบว่าการกระทำที่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์สามารถพิจารณาได้จากมาตรา 381 และมาตรา 382 ของประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้โดยจากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า กฎหมายกำหนดการกระทำที่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ไว้ใน 3 ลักษณะ ซึ่ง ได้แก่

(1) การทำทารุณต่อสัตว์ จากการศึกษาพบว่าในมาตรา 381 กฎหมายได้ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ ... ต้องระวางโทษ ...” เท่ากับว่าลักษณะของการกระทำที่ถือเป็นทารุณกรรมสัตว์มีความผิดภายใต้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของประเทศไทย ประการแรก

ก็คือ การกระทำการทารุณต่อสัตว์การใช้ถ้อยคำของกฎหมายเพียงแต่ห้ามกระทำการทารุณต่อสัตว์เท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาการตีความทางกฎหมายอย่างมาก เพราะอย่างไรจึงเรียกกระทำการทารุณต่อสัตว์ เช่น กรณีเด็กที่จับจิ้งหรีดมาสองตัวใช้โยมะพร้าวผูกคอบั่นจิ้งหรีดให้หัวหมุน แล้วปล่องลงกระป๋องเดียวกันเป็นการสร้างความสนุกสนานให้แก่เด็กจะเป็นการทารุณต่อสัตว์ตามมาตรานี้หรือไม่ผู้เขียนเห็นว่าเนื่องมาจากถ้อยคำดังกล่าวเป็นการใช้คำที่กว้างมากหาขอบเขตของการกระทำได้ยาก อีกทั้งบทบัญญัติในกฎหมายเองก็มิได้ให้คำนิยามหรือความหมายขยายความคำว่ากระทำการทารุณต่อสัตว์ไว้แต่อย่างใด

(2) การฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น จากการศึกษาพบว่า นอกจากบทบัญญัติในมาตรา 381 จะกำหนดให้การกระทำการทารุณต่อสัตว์เป็นการกระทำอันมีความผิดแล้ว มาตราดังกล่าวยังได้กำหนดให้การฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นนั้นเป็นอีกกรณีหนึ่งที่ตั้งชื่อว่าเป็นการกระทำอันมีความผิดในการทารุณกรรมสัตว์ภายใต้กฎหมาย ซึ่งเห็นได้ว่า ข้อห้ามการฆ่าสัตว์ในที่นี้กฎหมายมิได้กำหนดวิธีไว้เป็นการเฉพาะ หากแต่มีเงื่อนไขของลักษณะการฆ่าที่ว่าต้องเป็นการทำให้สัตว์ได้รับทุกขเวทนาโดยไม่จำเป็นเท่านั้น ผู้กระทำจึงมีความผิดตามกฎหมาย สำหรับอย่างไรเป็นการทำให้ได้รับทุกขเวทนานั้นกฎหมายมิได้มีการให้คำนิยามหรือคำอธิบายไว้แต่อย่างใด รวมไปถึงอย่างไรเป็นการฆ่าโดยไม่จำเป็นกฎหมายก็มิได้มีการขยายความไว้

(3) การใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือให้ใช้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ พบว่านอกเหนือจากบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 381 จะได้กำหนดลักษณะของการกระทำอันถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ที่มีความผิดตามกฎหมายแล้วในมาตรา 382 ยังได้มีการกำหนดลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์ไว้อีกลักษณะหนึ่งที่ตั้งชื่อเป็นความผิดและผู้กระทำต้องรับโทษ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์มีการกำหนดให้การกระทำทารุณกรรมต่อสัตว์เป็นความผิดที่มีโทษทางกฎหมายโดยมาตรา 20 ได้บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรผู้เขียนเห็นว่าในเรื่องของลักษณะของการกระทำที่บัญญัติไว้ในกฎหมายยังไม่ครอบคลุมเพียงพอแล้วเพราะจากการศึกษาลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 8 หมวดสามารถจัดกลุ่มได้

กลุ่มที่เป็นลักษณะของการปฏิบัติอย่างทารุณโหดร้าย เช่นกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายสัตว์โดยตรง ได้แก่ การเขี่ยน ทูบตี ฟัง แทะ เผลา ลวก หรือกระทำการอื่นใดในลักษณะที่ได้รับ

ทุกขเวทนาซึ่งมีผลทำให้สัตว์เจ็บปวด หรือพิการ หรือตายไม่มีการบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ กลุ่มที่มีการใช้งานหรือประโยชน์จากสัตว์ ได้แก่ การใช้สัตว์ในการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือการใช้ทำงานจนเกินสมควร หรือการใช้ทำงานอันไม่สมควรแก่ประเภท ชนิด และสภาพของสัตว์ โดยเฉพาะเมื่อสัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา อ่อนอายุใกล้คลอด หรือพิการ การใช้พาหนะที่ไม่เหมาะสมแก่ การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์ ทำให้สัตว์ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บ หรือตาย และ การกระทำในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การใช้ยา หรือสารพิษ หรือสารอันตรายต่อสัตว์ โดยประสงค์จะ ให้สัตว์ได้รับอันตรายหรือความทุกข์ทรมาน หรือตาย การนำสัตว์ที่เป็นอริกันไว้ในที่เดียวกัน

กลุ่มที่เป็นการเพิกเฉยหรือละเลยที่สำคัญ ได้แก่ การเลี้ยงหรือกักขังสัตว์ในที่คับแคบ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บ หรือตาย การทอดทิ้งสัตว์เพื่อให้พ้นภาระ การทำให้ สัตว์ต้องได้รับความทุกข์ทรมานหรือตายจากการอดอยากขาดอาหาร น้ำหรือการพักผ่อน และการที่ เจ้าของสัตว์ไม่ดูแลรักษาเมื่อสัตว์เจ็บป่วย

4.3 วิเคราะห์ปัญหาการกระทำที่ได้รับการยกเว้นจากกฎหมาย

ในกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา เกาหลีรัฐ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย พบว่า กฎหมายได้มีการกำหนดข้อยกเว้น สำหรับการกระทำบางลักษณะบางกรณี ซึ่งแม้จะมีการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดฐาน ทารุณกรรมสัตว์ แต่กฎหมายก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดแต่อย่างใด ทั้งนี้ เหตุยกเว้นความผิดหรือ ข้อยกเว้นหรือข้อยกเว้นที่ผู้กระทำสามารถกระทำได้โดยไม่มี ความผิดในกฎหมายแต่ละฉบับนั้น อาจมีความเหมือนและแตกต่างกันไป และกฎหมายอาจจะกำหนดข้อยกเว้นไว้เพียงข้อเดียวหรือ หลายข้อก็ได้ข้อยกเว้นที่พบในกฎหมายส่วนใหญ่จะได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

1) การล่าสัตว์ การตกล่า การดักสัตว์ หรือกิจกรรมอื่นใดที่ได้รับอนุญาตภายใต้กฎหมาย ฉบับใดฉบับหนึ่ง

2) การเลี้ยงสัตว์และฆ่าสัตว์ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เพื่อนำมาเป็นอาหารหรือการบริโภค

3) การใช้สัตว์ในการบันเทิงหรือนันทนาการที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับอื่นใด ซึ่งได้ กำหนดควบคุมไว้ เช่น สวนสัตว์ การแสดงสัตว์

4) การใช้หรือฆ่าสัตว์เพื่อการค้นคว้าวิจัยหรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือ ทางการเกษตรหรือการสอน ซึ่งดำเนินการภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

5) การฆ่าหรือทำลายสัตว์โดยบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการภายใต้กฎหมายหรือ กฎระเบียบข้อบังคับที่ให้สิทธิกระทำได้

6) การป้องกันหรือคุ้มครองตนเอง หรือบุคคลอื่น หรือสัตว์อื่น จากการคุกคามหรือ โจมตีของสัตว์ที่ถูกระทำ

7) การให้การรักษาทางการแพทย์แก่สัตว์ที่เป็นไปตามหลักการปฏิบัติของสัตวแพทย์ โดยทั่วไป

สำหรับประเทศไทย จากการศึกษาของผู้เขียนไม่พบว่ามีกรณีบัญญัติในเรื่องข้อยกเว้น สำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 381 และมาตรา 382 ไว้อย่างชัดเจน ดังเช่น กฎหมายของต่างประเทศแต่อย่างใด

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพ สัตว์ พ.ศ. 2557 ในการกระทำที่ได้รับการยกเว้นจากกฎหมายมีการกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการกระทำที่กฎหมายถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ว่าไม่รวมถึงการกระทำ ดังต่อไปนี้

- 1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- 2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- 3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- 4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- 5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- 6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์ หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- 7) การกระทำใดๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วย วิชาชีพการสัตวแพทย์
- 8) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือ การดำรงชีวิตของสัตว์
- 9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น
- 10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ
- 11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ผู้เขียนเห็นว่า เป็นการผ่อนคลายนความเข้มงวดของข้อกำหนดในบทบัญญัติกฎหมาย เพราะคงสืบเนื่องมาจากการเล็งเห็นว่าแม้การให้ความคุ้มครองแก่สัตว์จากความเจ็บปวดทรมาน โดยไม่จำเป็นจะเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ก็ตาม แต่การกระทำที่มี

ผลต่อการทำให้สัตว์เจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานในหลายๆ กรณีคนในสังคมส่วนใหญ่นั้นอาจมีเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องกระทำเช่นนั้น อาทิ ในบางกรณีเป็นสิ่งที่คนในสังคมไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น การฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภค หรือผู้กระทำได้กระทำอย่างมีเหตุมีผลหรือกระทำด้วยวิธีการที่มีมนุษยธรรมอันเป็นที่ยอมรับได้ เช่น กรณีที่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของมนุษย์ส่วนใหญ่ ได้แก่ การฆ่าหรือทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาด การใช้หรือฆ่าสัตว์เพื่อการค้นคว้าวิจัย ฯลฯ

4.4 วิเคราะห์ปัญหาบทบังคับของกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์

กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของต่างประเทศและประเทศไทยพบว่า ได้มีการกำหนดความเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1) ทั้งกฎหมายของต่างประเทศและกฎหมายไทยต่างได้มีการกำหนดให้โทษสำหรับการกระทำความผิดในการทารุณสัตว์เป็น โทษทางอาญาซึ่งมีทั้ง โทษจำคุกและ/หรือ โทษปรับ เช่นเดียวกัน แต่จะมีการกำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดแตกต่างกัน

2) อัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ในต่างประเทศนั้นพบว่า มีการกำหนดในอัตราที่แตกต่างกันไปตามบทบัญญัติของกฎหมายในแต่ละประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จากการศึกษาพบว่า โทษจำคุกมีตั้งแต่โทษจำคุกระยะสั้นไปจนถึงโทษจำคุกระยะยาว กล่าวคือ ระยะเวลาของโทษจำคุกสูงสุดสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ที่ได้มีการกำหนดไว้มีตั้งแต่ อัตราโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี (ในมลรัฐหลุยเซียน่า) ไปจนถึงอัตราโทษจำคุกสูงสุดเพียง 90 วัน (ในมลรัฐ โอไฮโอ) สำหรับโทษปรับมีจำนวนค่าปรับตั้งแต่ 150,000 ดอลลาร์ (ในมลรัฐอริโซนา) จนถึง 5,000 ดอลลาร์ (ในมลรัฐคอนเนตทิคัต) สำหรับตัวอย่างของอัตราโทษสำหรับความผิด เช่น ในมลรัฐจอร์เจีย ได้บัญญัติให้ผู้กระทำที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้มีการกำหนดอัตราโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์เป็นโทษปรับไม่เกิน 10,000 สิงคโปร์ดอลลาร์ หรือจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนสหพันธรัฐมาเลเซีย อัตราโทษสำหรับบุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์นั้นต้องจ่ายค่าปรับ 200 ริงกิต หรือจำคุก 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือในเครือรัฐออสเตรเลีย เช่น ในรัฐออสเตรเลียตะวันตก ได้กำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์เป็นอัตราโทษต่ำสุด คือ โทษปรับ 2,000 ออสเตรเลียดอลลาร์ และอัตราโทษสูงสุดคือ 50,000 ออสเตรเลียดอลลาร์ และจำคุกเป็นเวลา 5 ปี หรือในรัฐควีนสแลนด์กำหนดให้ผู้กระทำทารุณกรรมต่อสัตว์มีโทษปรับสูงสุด 75,000 ออสเตรเลียดอลลาร์และจำคุกเป็นเวลา 2 ปี

อัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ของประเทศไทยจะมีอัตราโทษเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับอัตราโทษในกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ ความผิดตามมาตรา 381 และ มาตรา 382 ได้บัญญัติไว้ในความผิดภาคลหุโทษ ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อย กฎหมายจึงกำหนดอัตราโทษไว้เพียงระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3) ในกฎหมายต่างประเทศที่มีการกำหนดความผิดฐานทารุณกรรมโดยมีเหตุจูงใจจะมีอัตราโทษสำหรับความผิดเป็น 2 กรณี คือ อัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมธรรมดา และอัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมโดยมีเหตุจูงใจ ซึ่งที่มีอัตราโทษในความผิดฐานทารุณกรรมโดยมีเหตุจูงใจจะมีโทษที่หนักและรุนแรงกว่าอัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมธรรมดา เนื่องจากความผิดโดยเหตุจูงใจนั้นจะมีลักษณะหรือระดับของความร้ายแรงหรือก่อผลกระทบที่มากกว่าความผิดในการทารุณกรรมสัตว์ธรรมดา เช่น สหรัฐอเมริกา มลรัฐจอร์เจีย กำหนดโทษในความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ คือ โทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ ในขณะที่กำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุจูงใจไว้ เป็นโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี โทษปรับไม่เกิน 15,000 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับประเทศไทยอัตราโทษสำหรับความผิดมีอยู่เพียงอย่างเดียว นั่นคือ โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไม่ว่าจะกระทำนั้นจะมีลักษณะหรือก่อให้เกิดผลรุนแรงมากน้อยเพียงใดก็ตาม

4) ในกฎหมายของต่างประเทศจะมีการเพิ่มโทษให้หนักขึ้นในกรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นเคยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในความผิดฐานอื่นในลักษณะใกล้เคียงกับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์มาก่อน เช่น สหพันธรัฐมาเลเซีย ได้กำหนดเพิ่มโทษสำหรับผู้ซึ่งถูกตัดสินว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้กระทำความผิดเป็นครั้งที่ 2 ในความผิดที่ถูกตัดสิน หรือได้กระทำความผิด ว่าจะต้องรับโทษจำคุกเป็นเวลา 2 เดือนเพิ่มขึ้น หรือเมื่อได้กระทำความผิดต่อหน้าเด็กหรือผู้เยาว์ สำหรับประเทศไทยไม่มีการกำหนดเช่นนี้

5) บทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศยังพบว่า ได้มีการกำหนดอัตราโทษที่จะลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาแยกต่างหากจากผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล โดยการใช้โทษที่มีการกำหนดโทษปรับเพียงอย่างเดียวสำหรับกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ในขณะที่มีการกำหนดโทษปรับและ/หรือโทษจำคุกสำหรับกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา สำหรับประเทศไทยได้มีการบัญญัติในลักษณะเช่นนี้แต่อย่างไร

สัตว์ การจับสัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรมจากเจ้าของที่ถูกตัดสินว่ากระทำทารุณกรรมต่อสัตว์ การทำลายสัตว์ในชั้นศาลหรือในชั้นจับกุมหรือชั้นสอบสวน การมีคำสั่งคุ้มครองสัตว์อย่างอื่นตามความเหมาะสม และข้อกำหนดในเรื่องการรายงานของสัตวแพทย์ซึ่งพบและเชื่อว่าสัตว์ที่มาทำการรักษาถูกทารุณกรรมแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องหรือมาตรการในการเยียวยาสัตว์ซึ่งเป็นวัตถุที่ถูกกระทำ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นที่นำมาใช้สำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ เช่น การห้ามครอบครอง

สำหรับในประเทศไทย ตามมาตรา 381 และมาตรา 382 ประมวลกฎหมายอาญานั้น มีการกำหนดเพียงโทษจำคุกและโทษปรับเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าได้มีการบัญญัติในเรื่องมาตรการอย่างอื่นไว้เป็นการเฉพาะที่จะนำมาบังคับแก่คดีทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นเหมือนดังเช่นกฎหมายของต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถึงบทบังคับโทษสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ พบว่ามีเพียงกรณีเดียวกัน คือ การกำหนดโทษทางอาญา ซึ่งได้แก่ โทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ไม่ปรากฏว่าได้มีการกำหนดโทษในเรื่องของมาตรการอื่นเข้ามาบังคับใช้แก่กรณีไว้เป็นการเฉพาะเหมือนดังเช่นกฎหมายในต่างประเทศ

ผู้เขียนเห็นด้วยกับอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ เนื่องจากการกำหนดอัตราโทษจำคุกสำหรับกรณีดังกล่าวที่ปรากฏในกฎหมายต่างประเทศส่วนใหญ่ พบว่า อยู่ในระหว่างจำคุกไม่เกิน 1 ปี จนถึงไม่เกิน 5 ปี สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ในระดับโทษที่ยอมรับได้และสอดคล้องกันสากล สำหรับอัตราโทษปรับในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าไม่มากหรือน้อยจนเกินไปเมื่อเทียบกับสภาพเศรษฐกิจและค่าเงินในปัจจุบัน และการกำหนดอัตราโทษอย่างสูงทั้งกรณีโทษจำคุกและโทษปรับนั้นก็เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจที่จะกำหนดโทษที่เหมาะสมแต่ผู้กระทำความผิดตามพฤติการณ์ที่ปรากฏในคดีอีกด้วย

ผู้เขียนเห็นว่าในพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการกำหนดให้นิติบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดตามกฎหมายต้องรับโทษด้วย เพราะในบางกรณีคดีทารุณกรรมสัตว์อาจมีนิติบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น กรณีที่บริษัทเป็นผู้จ้างให้มีการใช้ยาหรือสารพิษต่อสัตว์โดย ต้องการให้สัตว์ตาย ซึ่งกฎหมายของประเทศออสเตรเลียก็มีการกำหนดเอาผิดกับผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ที่เป็นนิติบุคคล

ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มีการบัญญัติให้ผู้กระทำต้องรับโทษเพิ่มขึ้นหรือหนักขึ้นสำหรับกรณีที่ได้มีการกระทำผิดซ้ำ หรือในกรณีที่ได้กระทำต่อหน้าเด็กหรือเยาวชน เพื่อให้เกิดความหลาบจำ และเป็นการยับยั้งไม่ให้มีการกระทำความผิดนั้นอีก และเพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปัญหาการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำ ได้แก่ การชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งเป็นกรณีที่เมื่อมีการทำร้ายหรือทำอันตรายต่อสัตว์ซึ่งเป็นของบุคคลอื่นแล้ว กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ไม่มีการกำหนดให้เจ้าของสัตว์ที่ถูกกระทำอาจเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งในฐานะที่เป็นเจ้าของได้ ค่าเสียหายในที่นี้ เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาเยียวยาสัตว์ ค่าตัวสัตว์ หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ผู้เขียนมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เนื่องจากการทารุณกรรมสัตว์เป็นการกระทำต่อสัตว์ซึ่งในบางกรณีเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของ ฉะนั้น การทำร้ายหรือทำอันตรายต่อสัตว์ที่เป็นของบุคคลอื่นย่อมเป็นการกระทำละเมิดอย่างหนึ่งต่อเจ้าของสัตว์ที่ถูกกระทำ ด้วยเหตุนี้เจ้าของสัตว์ย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ฉะนั้น เพื่อความสะดวกในทางคดีกฎหมายจึงต้องกำหนดให้เจ้าของสัตว์สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลยในคดีอาญาต่อศาลที่พิจารณาคดีทารุณกรรมสัตว์นั้นได้เลย เพราะท้ายที่สุดแล้วเจ้าของก็ย่อมได้รับความคุ้มครองจากความเสียหายที่ตนได้รับเหมือนกัน

ผู้เขียนเห็นว่ายังขาดมาตรการในการสนับสนุนให้ภาคสังคมสอดส่องดูแลสัตว์ในชุมชน ได้แก่ การกำหนดให้เงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ที่ให้ข้อมูลในคดีทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ภาคสังคมชุมชนหันมาสนใจต่อการทารุณสัตว์ที่เกิดขึ้นในสังคมของตนได้อีกทางด้วย และอาจนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสัตว์ต่อไป

4.5 วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

เนื่องจากกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของแต่ละประเทศนำมาตราการลงโทษทางอาญามาใช้เป็นหลัก ดังนั้น ในการบังคับใช้กฎหมายจึงอยู่ภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นสำคัญ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยผ่านขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์ภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การกระทำ ความผิดที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ก็เช่นเดียวกันที่ผู้กระทำความผิดจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะความผิดของการทารุณกรรมสัตว์นั้น มีความแตกต่างจากความผิดประเภทอื่นทั่วไปที่มีสัตว์เป็นวัตถุแห่งการกระทำ ด้วยเหตุนี้ จึงพบว่าในกฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ของต่างประเทศได้มี

การบัญญัติในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินการที่เกี่ยวกับสัตว์เพิ่มเติมขึ้นเป็นพิเศษ นอกเหนือจากการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ พบว่ามีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดูแลบังคับใช้กฎหมาย นอกจากจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับชอบในการบังคับคดีทารุณกรรมสัตว์ โดยปกติทั่วไปแล้วยังได้มีคณะกรรมการป้องกันการทารุณสัตว์ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสัตว์ต่างๆ เข้ามาเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดูแลและป้องกันการทารุณสัตว์ โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบาย รวมไปถึงการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและป้องกันการทารุณสัตว์ และส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมายภายใต้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ สำหรับการส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมายนั้น คณะกรรมการดังกล่าวสามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นอธิบดี (Director-General) ผู้มีอำนาจรับผิดชอบภายใต้กฎหมายทำหน้าที่ในการดูแลและดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมไปถึงอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นๆ ที่เหมาะสมเป็นผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจภายใต้กฎหมายนอกจากจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ยังได้แก่ เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐซึ่งเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่อื่นๆ ของรัฐ และ/หรือบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย นอกจากนี้ อาจรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชนหรือมูลนิธิเกี่ยวกับสัตว์ที่ไม่ได้มุ่งแสวงหาผลกำไรในการคุ้มครองป้องกันการทารุณสัตว์ที่ได้รับการอนุญาตและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย

ในสหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติให้สัตวแพทย์รายงานกรณีที่สงสัยหรือเชื่อได้ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้น และให้ความคุ้มครองต่อการกระทำของสัตวแพทย์ผู้ซึ่งรายงานการทารุณกรรมสัตว์ที่จะไม่มีความรับผิดชอบใดๆ ในทางกฎหมาย ส่วนกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ตะวันตก กฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนจนถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับความคิดในกรณีขัดขวางหรือไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือความคิดในกรณีแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติตามหน้าที่ โดยการกำหนดให้บุคคลอาจมีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย หากกระทำการใดๆ ของบุคคลนั้นขัดขวางหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือให้ข้อความอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงต่อเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์

สำหรับกฎหมายในประเทศไทยไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติในเรื่องเช่นว่านั้น บัญญัติไว้เป็นพิเศษหรือเป็นการเฉพาะ และเนื่องจากความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ของไทยถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายกับคดีทารุณกรรมสัตว์ในประเทศจึงอยู่ภายใต้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น ที่เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาจับกุมและดำเนินคดี และอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายก็เป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่มีได้กำหนดในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมหรือการดำเนินการต่อสัตว์ไว้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้เอง จึงเท่ากับว่ากฎหมายป้องกันการทารุณสัตว์ในประเทศไทยนั้นยังขาดหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ โดยตรงที่จะเข้ามาดูแลให้ความคุ้มครองและป้องกันการทารุณสัตว์

ผู้เขียนเห็นว่า การขาดหน่วยงานของรัฐที่จะเข้ามาดูแลรับผิดชอบในกรณีการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับคดีทารุณกรรมสัตว์ลดน้อยลงอย่างมาก เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีงานและภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบคดีความผิดมากมายอยู่แล้ว การที่จะเข้ามาจับกุมดูแลและให้ความสำคัญกับคดีทารุณกรรมสัตว์ซึ่งเป็นคดีความผิดลหุโทษ (คดีเล็กๆ น้อยๆ) จึงเป็นไปได้ยากและมีน้อยมาก จึงทำให้กรณีการทารุณสัตว์ที่เกิดขึ้นในสังคมบ่อยครั้งที่มีได้มีการดำเนินคดี ฉะนั้น นอกเหนือจากกรณีที่ข่าวของสัตว์ซึ่งถูกทำทารุณกรรมจะมาแจ้งความร้องทุกข์แล้ว กรณีทารุณสัตว์ที่เกิดขึ้นก็มักถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจละเลยไม่มีการเข้ามาดูแลแต่อย่างใดเพราะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย และมักถูกอ้างจากเจ้าหน้าที่เสมอๆ ว่าการกระทำดังกล่าวไม่มีผู้เสียหายในคดี จึงทำให้คดีการทารุณสัตว์ส่วนใหญ่ได้รับการปฏิเสธหรือไม่มีการดำเนินคดีแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่าหากกฎหมายในประเทศไทยมีการกำหนดหน่วยงานของรัฐเข้ามาจับกุมดูแลกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นเป็นหลักแล้ว ก็จะทำให้สามารถเข้าไปดูแลและป้องกันการทารุณสัตว์ที่เกิดขึ้นได้อย่างจริงจัง อันเป็นการให้ความคุ้มครองให้ความช่วยเหลือสัตว์ได้ประการหนึ่งเหมือนดังเช่นในต่างประเทศ

ตามที่ได้อธิบายไว้เกี่ยวกับกฎหมายในแต่ละเรื่องของกฎหมายต่างประเทศ และประเทศไทย ซึ่งมีใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถกล่าวสรุปได้ว่าบทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศมีการบัญญัติไว้มากกว่าของประเทศไทยซึ่งบัญญัติไว้เพียงสองมาตราเท่านั้น โดยมีได้มีการบัญญัติไว้ให้ครอบคลุมและชัดเจนเหมือนดังเช่นที่ปรากฏในกฎหมายของต่างประเทศแต่อย่างใด เช่น ไม่มีการกำหนดประเภทของสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง อีกทั้งการที่บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวถูกบัญญัติไว้ในภาคความผิดลหุโทษของประมวลกฎหมายอาญา ก็ทำให้เกิดข้อจำกัดในหลายๆ ด้านดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น ความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติเปิดช่องให้เกิดการบังคับใช้ตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ที่จะเลือกดำเนินคดีหรือไม่ก็ได้ การถูกละเลยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือคนในสังคมโดยทั่วไปที่มองว่าเป็นคดีความผิดเล็กน้อยเมื่อเทียบกับความผิดอาญาอย่างอื่น หรือเมื่อได้ถูกบัญญัติอยู่ในภาคความผิดลหุโทษแล้วมีผลทำให้ไม่ได้รับความสำคัญในการบังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายได้อย่างเต็มที่ เพราะความผิดลหุโทษจะไม่ได้รับความสำคัญหรือไม่ถือเป็นอาชญากรรม

ที่ส่งผลกระทบต่อคนหรือสังคม และการไม่มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลรับผิดชอบหลักสำหรับกรณีดังกล่าว ก็เป็นอีกข้อจำกัดหนึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายของไทยเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ในส่วนของบทบังคับสำหรับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์นั้นก็พบว่า ยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอที่จะให้การคุ้มครองหรือเยียวยาสัตว์ ผู้กระทำความผิดผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น รวมไปถึงสังคมโดยรวม ซึ่งต่างจากบทบัญญัติในกฎหมายต่างประเทศที่ได้มีการกำหนดใช้มาตรการเสริมหลายมาตรการที่เหมาะสมเข้ามาใช้แก่กรณีที่นอกเหนือไปจากการบังคับโทษทางอาญา

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถึงการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากความผิดฐานทารุณสัตว์มีลักษณะของคดีที่แตกต่างไปจากคดีอื่นๆ โดยเฉพาะเป็นคดีที่วัตถุแห่งการกระทำเป็นสัตว์ที่ไม่สามารถร้องทุกข์กล่าวโทษเมื่อได้รับความเดือดร้อนเสียหายได้ และคดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีสัตว์เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีนั้น นอกเหนือจากการบังคับใช้กฎหมายหรือดำเนินคดีภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยปกติแล้ว คดีทารุณกรรมสัตว์จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินการที่เกี่ยวกับสัตว์เพิ่มเติมเป็นพิเศษ เพื่อให้บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพและมีสภาพบังคับใช้ได้จริง ในพระราชบัญญัติฯ ได้มีการกำหนดในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในหมวด 7 ซึ่งมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เป็นพิเศษนอกเหนือจากที่จะต้องปฏิบัติภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ได้แก่ การยึดหรืออายัดสัตว์ พบว่าในพระราชบัญญัติฯ ได้มีการกำหนดไว้ว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรมรวมทั้งเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีสามารถเข้าไปในสถานที่ใดๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์หรือนำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในอันตราย ในกรณีที่น่าสงสัยว่าสัตว์นั้นไม่มีผู้ใดให้การรักษาหรือช่วยเหลือ

ประเด็นในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เป็นพิเศษนอกเหนือจากที่จะต้องปฏิบัติภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้เขียนเห็นด้วยที่จะมีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นพิเศษเพื่อนำมาบังคับใช้แก่กรณีที่มีการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้น เพราะความผิดฐานทารุณสัตว์มีลักษณะของคดีที่แตกต่างไปจากคดีอื่นๆ ที่วัตถุแห่งการกระทำเป็นสัตว์ซึ่งไม่สามารถร้องทุกข์กล่าวโทษเมื่อได้รับความเดือดร้อนเสียหายได้ และคดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีสัตว์เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีนั้นกรณีมีบทบัญญัติในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในกรณีคดีทารุณกรรมสัตว์เป็นพิเศษที่

เหมาะสมแก่กรณีนั้น จะสามารถช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเป็นไปได้ง่าย และ
 คำเนิการภายใต้การมุ่งให้ความคุ้มครองช่วยเหลือสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำอันเป็นไปตาม
 ความมุ่งหมายของกฎหมายที่ต้องการให้ความคุ้มครองป้องกันการทารุณสัตว์ได้อย่างแท้จริง

ประเด็นรายละเอียดของบทบัญญัติในเรื่องวิธีการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อได้
 พิจารณาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวกับกฎหมายต่างประเทศแล้ว เห็นว่าเป็นการ
 บัญญัติในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับกฎหมายของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา
 เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย ที่ต่างมีบทบัญญัติในลักษณะ
 ดังกล่าวเช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฯ แล้ว ผู้เขียน
 มีความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นของการยึดสัตว์ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว โดยเห็นว่า
 แม้กฎหมายจะได้มีการกำหนดในเรื่องการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่สัตว์ซึ่งถูกยึดจากการ
 บังคับใช้กฎหมายตามความเหมาะสมไว้แล้วก็ตาม แต่ไม่พบว่าได้มีการวางหลักในเรื่องของการ
 ดำเนินการขั้นต่อไปภายหลังจากที่ได้เข้าช่วยเหลือหรือเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือแก่สัตว์ซึ่งถูกยึดจาก
 การบังคับใช้กฎหมายตามความเหมาะสมไว้แล้วก็ตาม แต่ไม่พบว่าได้มีการวางหลักในเรื่องของการ
 ดำเนินการขั้นต่อไปภายหลังจากที่ได้เข้าช่วยเหลือหรือเมื่อได้ให้การรักษาแก่สัตว์แต่อย่างใด

ผู้เขียนจึงเห็นควรเพิ่มเรื่องดังกล่าวเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังเช่นกฎหมายของ
 ต่างประเทศที่ต่างกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องจัดสถานที่ให้สัตว์ที่ถูกอยู่ในความดูแลของศูนย์ควบคุม
 สัตว์ หรือสถานที่กักกันสัตว์ หรือสถานที่อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 เห็นว่าเหมาะสม และอาจจะคุมขังหรือกักขังสัตว์นั้นไว้จนกว่าผู้ถูกกล่าวหาจะได้พิสูจน์ตนแล้วตาม
 คำสั่งของศาลที่เกี่ยวกับสัตว์ และนอกจากนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่การกระทำ
 การตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ได้ดำเนินการตามกฎหมายที่ไม่ต้องรับผิดชอบ หรือมีการชดเชยหรือ
 ตอบแทนในการจ่ายเงินให้แก่บุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับความเสียหายในทรัพย์สินของเขาจาก
 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันเป็นการกระทำตามหน้าที่

ตามที่ได้อ้างมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติในมาตรา 381 และ
 มาตรา 382 ภาคความผิดลหุโทษ ประมวลกฎหมายอาญา ที่ว่าด้วยเรื่องข้อห้ามการทารุณกรรมสัตว์
 ยังมีความล้าหลังและไม่ครอบคลุมเพียงพอในอันที่จะให้การคุ้มครองป้องกันการทารุณสัตว์ได้เมื่อ
 เปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งนี้ เนื่องมาจากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีขึ้นเพื่อให้
 ความคุ้มครองแก่สัตว์อย่างแท้จริง และยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ รวมไปถึงการขาดกลไก
 และมาตรการที่เหมาะสมในอันที่จะนำมาใช้เพื่อให้ความคุ้มครองและป้องกันการทารุณสัตว์
 ได้อย่างแท้จริง จึงสมควรบัญญัติกฎหมายในการป้องกันการทารุณสัตว์ขึ้นไว้โดยเฉพาะให้ครอบคลุม
 แก่กรณีและสอดคล้องกับสภาพสังคมและนานาอารยประเทศต่อไป โดยนำมาบังคับใช้ควบคู่ไปกับ

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิดลหุโทษ มาตรา 381 และมาตรา 382 ที่มีอยู่เดิม เพื่อให้สามารถคุ้มครองและป้องกันสัตว์จากการถูกล่าหรือทารุณกรรมได้อย่างสมบูรณ์และครอบคลุมแก่กรณีมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม

อีกทั้งผู้เขียนยังเห็นว่า นอกเหนือจากการนำมาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับใช้แก่กรณีทารุณกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว สมควรที่จะมีการนำมาตรการทางสังคมเข้ามาใช้ควบคู่กันไปด้วย โดยการส่งเสริมหรือปลูกฝังจิตสำนึกของคนในสังคมชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของสัตว์ในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก มีชีวิตจิตใจเหมือนดังเช่นมนุษย์เรามี รวมไปถึงการแสดงให้เห็นถึงสิ่งทีผลกระทบที่ตามมาจากการที่สัตว์ถูกล่าหรือทารุณ เนื่องจากสามารถปรับเปลี่ยนมุมมองทัศนคติของคนในสังคมต่อเรื่องดังกล่าวได้แล้ว ก็ย่อมสามารถให้ความคุ้มครองแก่สัตว์ได้เช่นเดียวกันนั่นเอง